

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 14. Virtutes Cardinales. Fig. Symb. Ex Vet. &c. Alia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

aperitis thesauris suis. Matth. 2. 11. Cum omnia, juxta vota, vidissent; imò per amplius, quàm crederent, & sperarent; quoniam bonus Dominus sperantibus in eum, animæ quærenti illum; majora eis tribuit, quàm acceperit; & potiora, quàm posset provehi spes humana; Pro auro Fidem; pro thure Spem; pro myrrha conservantem ab immunditijs, & à corruptione, Charitatem. Sim. Cass. l. 1. c. 15.

Docete omnes gentes. Matth. 28. 19. Docuerunt homines, in carne angelicè vivere: docuerunt, quid credendum, quid sperandum, quid amandum. Idem l. 14.

Ex merito Fidei videt anima Deum, id est, Filium Dei, & sapientiam Patris: ex merito spei possidet potentiam Dei, id est, æternum Patrem: ex merito charitatis fruitur Deo, id est, suavitate Spiritus S. S. Bernardinus l. de prosperitate.

Tribus in rebus Christiani culminis fundamenta consistunt: id est, in Spe, in Fide, & Charitate. S. Zeno Veron. de Fide &c.

§. XIV.

Virtutes Cardinales.

Figuræ, Symbola.

Ex Veteri, & Novo; Patribus, & alijs.

Fluvius egrediebatur de loco voluptatis. &c. Gen. 2. 10. Est paradisi vita beatorum: quatuor flumina, quatuor virtutes. S. Isidorus hic.

Psallite Domino in cithara &c. Ps. 97. 5. Videntur satis commodè applicari quatuor virtutibus Cardinalibus: cithara Prudentiæ, psalterium Justitiæ, tuba ductilis Fortitudini, tuba canora Temperantiæ. Cithara variarum chordarum sonos miscens unum dulcem concentum efficit. Sic Prudentia varias circumstantias operis boni conjungens, perfectum opus reddit. Psalterium decem chordis instructum Decalogum nobis repræsentat, id est, omnia præcepta Justitiæ. Tuba ductilis malleorum ictibus extenditur, & formatur, ut sonum suavissimum edat: Sic Fortitudo tribulationes patienter ferendo, ita extendit, & perficit hominem Dei; ut suavem illum sonum edat cum Job. *Si bona suscepimus &c.* c. 2. 10. Denique Temperantiæ, tanquam durum cornu, carnem excedens, & superans; id est, corpus castigans jejunijs, atque vigilijs, tubam spiritualement efficit: qualis erat Præcursor Domini; qui melle Sylvestri, & locustis, contentus, & pilis camelorum indutus, dicebat: *ego vox.* Matth. 3. 4. Bellarminus.

Tria sunt difficilia &c. Prov. 30. 18. Per quadruplicem hanc viam accipe quadruplicem virtutum &c. quâ trahimur ad felicitatem æternam. Scilicet per *viam aquile in celo* significatur Prudentia: utpote quæ mirâ pollet oculorum ad videndum, & præviden-

dum, acie. Per *viam navis in mari*, Fortitudo: quâ contra fluctus, & procellas, tentationum Mundi hujus fortiter incedimus. Per *viam viri in adolescentia*, Temperantia: quâ adolescentiæ æstus, & cupiditates, moderamur. Per *viam colubri in petra*, Justitia: quæ cuique suum tribuit: sicut coluber, repens per petram, nihil illi admittit. Cornelius hic.

Tria sunt, quæ benè gradiuntur &c. Prov. 30. 29. Quisque in animæ suæ republica, & regno, incedat fortiter ut leo; sapienter, ut gallus; temperanter ut aries; justè, ut rex. Idem hic.

In medio ejus similitudo quatuor animalium. Ezech. 1. 5. Quatuor hæ virtutes adumbratæ sunt in quatuor Cherubinis, stipantibus currum providentiæ, & gloriæ Dei; qui faciem, & speciem, habent quatuor animalium, scilicet leonis, bovis, aquilæ, & hominis; quibus totidem hæ animalia Salomonis ex aquo respondent: leoni leo, bovi aries, aquilæ gallus, homini rex. Idem hic.

Tulerunt illum in Jerusalem &c. Luc. 2. 22. In obligatione Domini quatuor personæ offerunt: Maria, Joseph, Simeon, & Anna: quia anima, quæ verum sacrificium offerre vult Deo, debet habere comitatum quatuor virtutum Cardinalium. Per Simeonem, qui interpretatur *audiens*, intelligitur Prudentia. *Audiens sapiens sapientior erit.* Prov. 1. 5. Per Annam, quæ interpretatur *gratia*, intelligitur Temperantia: *optimum est, gratiâ stabilire cor, non esets.* Hebr. 13. 9. Per Joseph virum justum, qui interpretatur *augmentum*, intelligitur Justitia: *multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa frugum justitiæ vestræ.* 2. Cor. 9. 10. Per Mariam, quæ interpretatur *dominatrix*, intelligitur Fortitudo: *melior est pateriens virò forti.* Prov. 16. 32. S. Bonaventura hic.

Animal primum simile leoni &c. Apoc. 4. 7. In his quatuor animalibus notantur quatuor virtutes Cardinales: in facie hominis Temperantia, leonis Justitia, vituli Fortitudo, id est, patientia; aquilæ Prudentia. S. Bernardinus apud Sylveira hic.

Claritas respondet Prudentiæ, subtilitas Temperantiæ, agilitas Fortitudini, impassibilitas Justitiæ: quia Justitia perpetua est, & immortalis. S. Bonaventura f. 2. in hexam.

Temperantia respondet terræ; quæ aridam reddit, & tamen ornat, & vestit floribus: Prudentia respondet aquæ perspicuitati. Justitia aeri: aer enim ascendit, & descendit, ad dextram, & ad sinistram, movetur. Fortitudo respondet vigori ignis. Idem ibidem f. 6.

Virtutes configurantur quatuor Causarum efficacijs. Fortitudo debetur Efficienti, Prudentia Formæ, Justitia Fini, quæ regulat; Temperantia Materiæ, nè defluat. Idem de Virt. Cardin. Serm. 6.

Sicut

Sicut ignis purgat faeces metallorum, ita Justitia purgat vitia malefactorum. In aere illustrante, & viam, quā eundum sit, monstrante; accipe Prudentiam dirigentem. In aqua, ardorem refrigerante; & terram, nē dissolvatur in pulverem, suū humore continente; accipe Temperantiam, ardorem concupiscentiae reslinguentem. In terra, percussā undique aquis, & tamen immobiliter permanente; accipe Fortitudinem in periculis roborantem. Geminiani l. i. c. 84.

Tempus docet quatuor Virtutes Cardinales. *Primo* Prudentiam: tres partes habet tempus; sic juxta Tullium, tres partes Prudentia: scilicet memoria in recordatione praeteritorum, intelligentia in ordinatione praesentium, & providentia in provisione futurorum. De quibus Deut. 32. 29. *utinam saperent*, scilicet praeterita, & *intelligerent praesentia*, ac *novissima providerent*, id est, futura. *Secundo* Justitiam: cujus est, communitatem servare sine personarum acceptione. Hanc communitatem Justitia Tempus praecipue servat: quia nihil est eo communius; & omnibus aequaliter est commune. *Tertio*: Fortitudinem: pertinet enim ad virum fortem; non otio vel ignavia, torpescere; nec propter aliquam difficultatem ab opere virtutis desistere: sed, si aliquando remitti contingat, continuo reviviscere. Quae omnia Tempus docet: nunquam enim quiescit; sed continuo cursum peragit. *Quarto* Temperantiam; quae maxime necessaria est ad conservationem sanitatis, & gratiae spiritualis. Sicut moderatio tempore in suis qualitatibus corpori nihil salubrius. Idem l. i. c. 84.

Alia.

Deus iudex justus, fortis, & pater. Ps. 7. 12. Nota, quod in hoc versu in Christo ostenduntur esse quatuor virtutes Cardinales: Prudentia per hoc, quod dicit *Judex*: ad prudentiam enim pertinet discernere, & judicare: *Justus*, ecce Justitia: *fortis* ecce Fortitudo: *pater*, ecce Temperantia. Hugo Card. hic.

Beati pauperes spiritu &c. Luc. 6. 20. S. Ambrosius dat causam, cur Lucas quatuor tantum assignet Beatitudines: quia contentus, inquit, fuit, quatuor amplecti virtutes Cardinales. Temperantiam in prima: *beati pauperes*. Justitiam in secunda: *beati qui nunc esuritis*, scilicet *justitiam*, ut addit Matth. 5. Prudentiam in tertia: *beati, qui nunc fletis*. Habes, ait Ambrosius, Prudentiam, cujus est flere occidua; & ea, quae aeterna sunt, quaerere. Fortitudinem in quarta: *beati eritis, cum vos oderint homines*. Cornelius hic.

In hac vita Virtus non est, nisi diligere; quod diligendum est. Id eligere; Prudentia est: nullis inde averti molestijs; Fortitudo est: nullis illecebris; Temperantia est: nullā superbiam; Justitia est. S. August. ep. 52.

Si curus est anima; habet equos vel bonos, vel malos. Boni equi virtutes sunt animae; mali equi passionibus sunt corporis. Bonus ergo rector malos equos restringit, & revocat; bonos incitat. Boni equi sunt quatuor: Prudentia, Temperantia, Fortitudo, Justitia. Mali equi iracundia, concupiscentia, timor, iniquitas. S. Ambrosius l. de Isaac, & anima, c. 8.

TITULUS XVI. VITA.

§. I.

Figure, Symbola.

Ex Veteri.

De sexto parent, quod inferant. Ex. 16. 5. Sex diebus vitae nostrae cibaria comparanda sunt in septimum diem aeternitatis; ut iisdem in aeterna quiete coelesti vivamus. Ita Origenes, Rupertus, Cyrillus. Apud Cornelium hic.

De mane usque ad vespem. Job. 4. 20. id est, ab initio vitae usque ad finem. Hugo Card. hic.

Militia est vita hominis super terram. Job. 7. 1. Nam, sicut belli tempore, miles nunquam aliquid certi sibi spondere potest, nec in eodem versatur statu; sed modo victoriam refert, modo in fugam compellitur: hodie cadit, cras ab hoste caditur; adeo ut semper arma eum gestare necesse sit: Sic nihil in hac vita habetur stabile, sed omnia fortunae mutationi subjecta sunt: nam, si mane

Polyanth. Sacra. Tom. II.

victor fueris, vesperi clades timenda, vel excidium: adeo ut nunquam certi aliquid tibi promittere valeas. Bessius D. 1. Epiph.

De torrente in via bibet. Ps. 109. 7. Sicut torrens pluvialibus aquis collectus redundat, perstrepat, currit; & currendo decurrit, id est, cursum finit: sic est omnis iste cursus mortalitatis humanae. Nascuntur homines, vivunt alij, moriuntur; rursusque morientibus alij nascuntur, succedunt, accedunt, decedunt. S. Prosper. hic.

Extinguetur lucerna ejus in medijs tenebris. Prov. 20. 20. Lucerna Symbolum est vitae. Sicut enim vita alitur humidō radicali, sic lucerna oleo; eoque deficiente languet, & emoritur. Cornelius hic.

Aegyptijs lucerna Symbolum vitae erat: quod nihil aliud putarent vitam esse, quam ignem humore, velut olei liquore, nutritum. Idem in II. 60. 1.

Jam hyems transijt. Cant. 2. 11. Possumus etiam per hyemen vitam praesentem intelligere. S. Gregor. hic. Hyems est vita praesens;

Ttt tt 2